

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Martinec, Karel (2015): *Anglizismen und deren synonymische Beziehungen*, ÚGS FF UK v Praze, 86 + vi str., bez CD-ROMu, vedoucí: Doc. PhDr. Marie Vachková, Ph.D.

Bakalářská práce Karla Martince se zabývá tématem korpusového a lexikografického výzkumu anglicizmů v němčině a jejich synonym. Z hlediska studia německého jazyka na ÚGS FF UK se jedná každopádně o téma relevantní. Předložená práce má mnoho silných momentů. Autor prokázal nejen schopnost sesbírat a určitým způsobem utřídit materiál, ale i lexikograficky zpracovat mnohdy velmi náročná slovníková hesla a napsat text bez velkého množství hrubých jazykových chyb. Přehmaty, kterých se dopustil, jsou celkově spíš řídké a zpravidla nijak zvlášť závažné. Navíc jsou vyváženy mnoha pozitivy. Jako celek proto práce bez potíží obstojí. Následující odstavce obsahují nutně komprimované zdůvodnění tohoto hodnocení.

Text má logickou strukturu. Po v zásadě teoretických částech v podobě kap. 1.–4. následuje část empirická, nazvaná „Analyse der semantischen Beziehungen am Beispiel von ausgewählten Synonympaaren“, jejímž jádrem jsou analýzy konkurenčních vztahů vybraných synonymních dvojic pomocí několika korpusových nástrojů, především pak „Kookurenční databanky CCDB“ (© Cyril Belica, IDS Mannheim). Práci uzavírá možná až naddimenzované shrnutí v němčině i češtině, resp. bibliografie a příloha v podobě vybraných slovníkových hesel, která autor vypracoval pro vznikající „Německo-český akademický slovník“ (ÚGS FF UK, vedení – Doc. PhDr. Marie Vachková, Ph.D.).

Základní metodologie práce, spočívající ve shrnujícím přehledu problematiky na základě sekundární literatury a následné empirii, je vzhledem k charakteru tématu a druhu práce zvolena příslušně.

V souvislosti se samotným zpracováním tématu mohu konstatovat, že celkově působí v zásadě velmi přesvědčivě. Najdou se však i místa, která by bývala možná potřebovala přeci jen ještě trochu více péče, než které se jim dostalo. Následující otázky a poznámky (pořadí podle výskytu v textu) jsou vzhledem k rozsahu tohoto posudku pochopitelně jen výběrem bodů, které by zde bylo možné v souvislosti se zpracovávaným tématem zmínit.

(a) Na str. 9 se uvádí, že tzv. funkční slova jsou v němčině téměř vždy domácího původu. Zamyslel se autor nad tím, proč tomu tak je? Bylo by možné jmenovat nějaké výjimky?

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

(b) K vymezení pojmů „Fremdwort“ vs. „Lehnwort“ na str. 9n.: Např. *Hi!* (pozdrav) je cizí slovo, nebo přejaté? Které argumenty by zde bylo možné uvést proti jeho zařazení mezi slova přejatá, které proti zařazení mezi slova cizí?

(c) Na str. 10 se autor zmiňuje o přejímkách z češtiny do němčiny. Mohl by toto téma nějak dále rozvést?

(d) Kap. 1.3., str. 12nn.: Cílem kapitoly je pouze stručné shrnutí historických aspektů anglicizmů a výzkumu cizích slov, což je vzhledem k tématu a cíli práce samozřejmě smysluplné. Nabízený přehled je ale bohužel stručnější než stručný, když některé z nejzákladnějších skutečností nezmiňuje (purismus 18. a 19. stol., založení ADSV v r. 1885). Výčet slovníků cizích slov není úplný.

(e) Str. 22: V přesně (!) jakém smyslu jsou pro CCDB postuláty a výsledky kognitivní lingvistiky konstituující? Pojem „topographisches Profil“ je zde dle mého názoru nedostatečně vysvětlen pro ty čtenáře, kteří s CCDB nepracují. Navíc se zde asi spíš míní pojem „Kookkurrenzprofil“, který je v práci jinak používán v rozporu se standardní definicí např. ve Vachková/Belica (2009).

(f) K plynulému přechodu mezi synonymií a antonymií na str. 23: Mohl by autor uvést nějaký příklad?

(g) Kap. 5, str. 25nn.: Také zde by bylo potřeba nepoučenému čtenáři názorně (!) vysvětlit, jakým způsobem se mapy SOM a CNS interpretují a důsledně uvádět přesné označení čtverců.

(h) Interpretace mapy CNS k synonymům *Taschenbuch* a *Paperback* působí poněkud nedotaženě. Již na první pohled je patrné, že ze zobrazených kontextů lze slovo *Paperback* z nějakého důvodu přednostně asociovat s hudbou (srov. *Vinyl*, *Alben*, *Langspielplatte*, *CD*) či vizuálním vnímáním (*Abbildung*, *Farbfoto*, *Schwarzweißfoto*), zatímco určité literární (a textové) druhy, popř. žánry patří ke slovu *Taschenbuch* (*Fachbuch*, *Erzählband*, *Kriminalroman* atd.). Z mapy by proto dle mého názoru šlo vyčíst víc, než text na tomto místě sugeruje.

(i) Např. str. 53: Zde se autor dopustil typického faux pas podobně zaměřených bakalářských prací, když ze skutečnosti, že nějaký jev nenašel v korpusu či na internetu, vyvozuje, že tento jev neexistuje. Je ovšem jasné, že podobné empirické důkazy mohou být vždy formulovány jen „pozitivně“. Jinak řečeno: Pokud něco v korpusu, popř. na internetu dohledám, vím, že to existuje (jakkoli okrajový jev to může být). Pokud něco ve zkoumaném materiálu přítomné není, nelze o tom vyslovit žádný úplně jednoznač-

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

ný závěr ve smyslu (ne)existence (každá materiálová základna je vždy nutně omezená). Na odlehčení následující analogie: Když v žádné zoo v ČR nemají hrocha, tak to znamená, že takové zvíře nenajdeme v žádné jiné zoo na světě? Tento problém je dle mého názoru způsobený tím, že se autor patrně neseznámil s teoretickými základy korpusové lingvistiky (v seznamu literatury není jediný titul k tomuto tématu).

(j) Str. 57: CCDB neumí rozlišovat mezi pl. a sg. formou. Při zadání dotazu *Zuschauer* jsou ve výsledcích analýz nutně přítomny obě formy (pokud jsou obsaženy v korpusu jako takovém).

(k) Str. 69: Autor zde, zdá se mi, nespravedlivě kritizuje CCDB za to, že zde slovo *Partner* není přítomno ve všech významech uvedených v DUW. K tomu ale není důvod. CCDB zkratka „jen“ zobrazuje úzus takový, jaký reálně je a jak ho konstituují texty tvořící její materiálovou základnu. Jejím cílem není zobrazovat všechny možné významy slov. Ani to vzhledem k jejímu složení není v jejích možnostech. Mohl by autor v této souvislosti krátce pohovořit o problému vyváženosti, popř. reprezentativnosti jazykových korpusů?

Z jazykového hlediska lze konstatovat, že práce je v kontextu ostatních bakalářských prací odevzdávaných na ÚGS FF UK napsána celkově velmi dobrou, výrazně nadprůměrnou němčinou. Text působí v dobrém smyslu slova „odlehčeným“, svěžím dojmem, který je typičtější pro práce vznikající v anglosaském prostředí a který kontrastuje s často poněkud těžkopádným až „hřmotným“ teutonským stylem, který se někteří snaží nekriticky napodobit. V souvislosti s několika formulačními a stylistickými nedostatky je potřeba upozornit, že dokonalou stylistickou a formulační vybroušenost je na úrovni bakalářského studia potřeba odsunout z okruhu požadavků, které lze na závěrečné práce v této fázi studia realisticky klást. Také z lexikálního a gramatického hlediska působí text nadstandardním dojmem. Zde ovšem již příležitostné chyby působí rušivěji, tím spíše, že se jedná i o elementární chyby, které se navíc v některých případech opakují, a působí tudíž dojmem systémového nedostatku, srov. následující přehled (výběr): str. 22: *in deren natürlichen Umwelt* (podobně i na několika dalších místech), str. 39: *hätte erwarten könnte* (zde patrně ale spíš překlep), str. 52: *drei ersten Belege*, str. 54: *zum keinen Bedeutungswandel*, str. 55: *in einem geringerem Maße* (podobně i na několika dalších místech), str. 65: *zählt unter Anglizismen*, str. 70: *der einzelnen Diskursen*.

Po technické, resp. řemeslné stránce je práce prosta fatálních přešlapů. Pár drobných nedostatků se v práci ale přeci jen najde; např. str 8: *Cartensen* místo *Carstensen*, str. 22: zkratka CCDB vysvětlená jako „Compact Disk Database“, nejednotné užívání členu u zkratk (např. *in DUW* vs. *im DUW*). Dokonce i mnohé práce diplomové či disertační se ale potýkají s často s mnohem větším počtem nedokonalostí tohoto typu.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

Text by bylo možné zpřehlednit výraznějším grafickým odlišením citátů, popř. dokladů od ostatního textu.

Bibliografie není nijak zvlášť rozsáhlá (k CCDB je k dispozici mnohem víc literatury, a to i od těch autorů, kteří jsou v práci citováni), požadavky kladené na bakalářské práce ale splňuje. Pro přehlednost by bylo možné ji rozdělit na korpusy a odbornou literaturu.

Za obzvlášť cennou považuji relativně nenápadnou přílohu v podobě heslových statí. Rád bych vyzdvihl skutečnost, že autor pro „Velký německo-český akademický slovník“ zpracoval mnohem víc databázových vstupů, než ty, které do práce nakonec zařadil. Všechny z nich se bez výjimky vyznačují výrazně nadstandardní kvalitou a v mnoha ohledech výrazně překonávají hesla překladových slovníků, které jsou v současné době na trhu k dispozici. Mějme přitom na paměti, co všechno se autor musel naučit, aby tato hesla mohla vzniknout (zacházení s korpusovými nástroji, ne zcela jednoduchý slovníkový rastr).

Závěr

Autorovi práce se podařilo nejen vypořádat se s nejzákladnější literaturou, sesbírat a určitým způsobem utřídit data, což jsou často jediná pozitiva mnoha jiných bakalářských prací, ale i napsat text, za který se z jazykového hlediska v žádném případě nemusí stydět, což bohužel nebývá nutně pravidlem. Práci navíc dokázal vtisknout výrazný osobní vklad v podobě neotřelé stylizace a velmi kvalitních heslových statí.

Práci z výše uvedených důvodů **velmi rád doporučuji k obhajobě**. Hodnocení „výborně“ (1) jí vzhledem k některým elementárním gramatickým chybám, které by teď už měly být tabu, udělit nemohu, přesto konstatuji, že zanechala velmi dobrý dojem a zařadila se po bok nejlepších bakalářských prací, které jsem dosud posuzoval. Za sebe proto práci hodnotím **přesně na rozhraní známek „výborně“ (1) a „velmi dobře“ (2)**. V této souvislosti však dodávám, že se jedná o hodnocení dílčí. Celková známka je vždy průnikem hodnocení vedoucího a oponenta, přičemž jeho nedílnou součástí je i obhajoba, která dosud neproběhla. Celkový výsledek se tedy může ještě změnit. **Zdůrazňuji přitom, že i přes toto pozitivní hodnocení bude nutné obhajobu připravit s maximální pečlivostí a nepodcenit ji.**

Jako okruhy k diskuzi během obhajoby navrhuji otázky a poznámky formulované v tomto posudku.

V Praze, dne 26. 05. 2015

.....
Martin Šemelík, Ph.D.